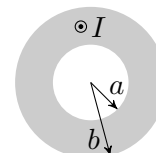

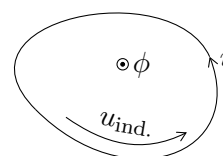
OSNOVE ELEKTROTEHNIKE II (VSŠ)
izpit, 17. junij 2009

1. Določite največjo gostoto magnetnega pretoka v polju cevastega vodnika, ki vodi tok $I = 400$ A. Notranji polmer cevi je $a = 1$ cm, zunanji pa $b = 2$ cm.

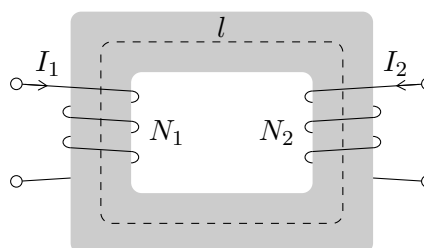

2. Določite vektor magnetne poljske jakosti $\mathbf{H}$ v trajnem magnetu na mestu, kjer sta vektorja gostote magnetnega pretoka in magnetizacije sledeča: $\mathbf{B} = \mathbf{e}_y 0,4$ T in $\mathbf{M} = \mathbf{e}_y 500$ kA/m.

3. Tokovna zanka s harmoničnim tokom $i(t) = I_0 \cos(\omega t)$, $I_0 = 3$ A in $\omega = 400$ Hz, ima induktivnost $L = 500$ μ H. Določite inducirano napetost u_{ind} v zanki.

4. Na linearnem feromagnetnem jedru, preseka $S = 3$ cm², permeabilnosti $\mu = 10^{-4}$ Vs/A m in srednje dolžine magnetne poti $l = 12$ cm, sta navitji z $N_1 = 1000$ in $N_2 = 2000$ ovoji. Kolikšna je medsebojna induktivnost L_{12} navitij?

5. Elektromotor priključimo na omrežje efektivne vrednosti napetosti $U_{\text{ef}} = 230$ V in frekvence $f = 50$ Hz. Delovna moč motorja je $P = 3$ kW, faktor delavnosti pa $\cos \varphi = 0,8$. Kolikšna je kapacitivnost C kondenzatorja, ki popolnoma kompenzira jalovo moč motorja?

OSNOVE ELEKTROTEHNIKE II (VSŠ)

izpit, 17. junij 2009, rešitve

1. Magnetno polje v in ob vodniku lahko izpeljemo iz vrtničnosti polja. Za gostoto pretoka se dobi formulo:

$$B(\rho) = \begin{cases} 0 & \rho \leq a, \\ \frac{\mu_0 I}{2\pi(b^2 - a^2)} (\rho - a^2/\rho) & a < \rho < b, \\ \mu_0 I / (2\pi\rho) & \rho \geq b, \end{cases}$$

kjer je ρ oddaljenost do osi vodnika. Iz te formule sledi, da je največja gostota tik ob zunanji površini vodnika, ko gre $\rho \rightarrow b$, ter da je enaka $B_{\max} = \frac{\mu_0 I}{2\pi b} = \underline{\underline{4 \text{ mT}}}$.

2. Iz definicije vektorja magnetne poljske jakosti sledi: $\mathbf{H} = \frac{\mathbf{B}}{\mu_0} - \mathbf{M} \cong \underline{\underline{-\mathbf{e}_y 182 \text{ kA/m}}}$.

3. Inducirano napetost določimo iz Faradayevega zakona: $u_{\text{ind.}}(t) = -d\phi/dt = -L di/dt = LI_0\omega \sin(\omega t) = \underline{\underline{0,6 \sin(\omega t) \text{ V}}}$.

4. Medsebojna induktivnost L_{12} je enaka kvocientu magnetnega sklepa prvega navitja zaradi toka v drugem in tega toka, $L_{12} = \frac{N_1\phi^{(2)}}{I_2}$, kjer je $\phi^{(2)}$ pretok v jedru zaradi toka I_2 . Ta pretok je enak kvocientu magnetne napetosti drugega navitja in magnetne upornosti R_m jedra, $\phi^{(2)} = \frac{N_2 I_2}{R_m}$, upornost pa je enaka $R_m = \frac{l}{\mu S}$. Iz teh enačb sledi: $L_{12} = \frac{N_1 N_2}{R_m} = \frac{N_1 N_2 \mu S}{l} = \underline{\underline{0,5 \text{ H}}}$.

5. Za popolno kompenzacijo mora biti jalova moč kondenzatorja, $Q_C = -\omega C U_{\text{ef}}^2$, nasprotna jalovi moči motorja, $Q = P \text{tg} \varphi$. Od tod sledi: $C = \frac{P \text{tg} \varphi}{\omega U_{\text{ef}}^2} \cong \underline{\underline{135 \mu\text{F}}}$.